De mythe van Sparta

‘Spartaans’ is volgens Van Dale ‘streng, sober en hard, niet verwijfd’. Deze kwaliteiten werden al in de klassieke oudheid geassocieerd met de Griekse stad Sparta. In de loop der eeuwen nam de mythevorming rond het roemrijke verleden van de stad een hoge vlucht. De helden van weleer kregen een welhaast onwerkelijk soort hardheid, vaderlandsliefde en doodsverachting toegedicht.

De Griek Ploutarchos (eerste eeuw n.C.) heeft in zijn oeuvre (biografieën en traktaten) tal van anekdotes en sterke verhalen over Sparta opgenomen. Hein van Dolen heeft er nu een flink aantal bij elkaar gesprokkeld en in een boekje bijeengebracht. De fragmentjes, doorgaans met de lengte van een aforisme of ‘citaat’, zijn thematisch geordend, bijvoorbeeld in rubrieken als ‘kinderen en opvoeding’, ‘eenvoud en soberheid’, ‘eer en oneer’.

Het idee voor zo'n bloemlezingachtige opzet is geslaagd. Het werk van Ploutarchos is zo uitgebreid dat geen lezer al die citaten onder ogen krijgt. De opgenomen korte teksten zijn vlot leesbaar. Een nadeel is dat ze nogal snel vermoeien, zoals vaak het geval is bij aforismen. Na een bladzijde of tien wordt de ‘laconieke’ mentaliteit wel érg voorspelbaar, hoewel een zeker komisch effect niet ontbreekt: ‘Een moeder begeleidde haar manke zoon naar zijn plaats in de slaglinie. “Jongen”, raadde ze hem, “denk bij elke stap: ik moet flink zijn”’.

In dezelfde uitvoering verschenen ook Epictetus' *Zakboekje* (eerder uitgegeven in 1994), in de vertaling van Hein L. van Dolen en Charles Hupperts, en een collectie *Maximen* van La Rochefoucauld, vertaald door Matthieu Kockelkoren en Wouter Kusters.

□ Vincent Hunink

Ploutarchos, *Laconieke zeden en gezegden*, geselecteerd, vertaald en toegelicht door Hein L. van Dolen, SUN (Sapientia-reeks), Nijmegen, 1996, 96 blz., fl. 25.